

Regula honestatis moralis seu tractatus theologicus tripartitus de regula moraliter agendi

In Duos Item Libros Dividitur: In priori potissima fundamenta, & principia moderni Probabilismi intrinseca exactè, & accuratè examinata multipliciter evertuntur, & non esse verè principia, ... In posteriori verò eundem cum modernis Decretis Pontificiis multiplici argumento ... ubi multa de ultimi ...

Camargo, Ignacio de

[S.l.], 1702

Articulus III. Ex reliquis principiis Probabilismi eadem sequela convincitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94767)

dubium autem hujusmodi, seu præsumptio, non cohæret, ait ille, cum sufficienti legis promulgatione.

32. At argumenta ista, vel probant generaliter de omni lege, & de quacunque opinione probabili, vel nihil convincunt, ut patet. Ergo, si verum sit Recentiorum principium de insufficienti legis promulgatione, nulla lex positiva, vel civilis, vel Ecclesiastica, contra quam datur opinio probabilis sufficienter est promulgata. Et ita sæpè docet, ac supponit Terillus, ut passim apud illum invenies: *Uno verbo* (inquit ipse) *sola probabilitas de non lege sufficit, ut lex sufficienter promulgata non sit.* At contra omnem legem sufficienter non promulgatam licet potest iudex, immò tenetur, absolutam ferre sententiam, ut compertum est apud omnes. Ergo, si verum sit Recentiorum principium de insufficienti legis promulgatione, ubicunque inveniatur opinio peritorum Juris interpretum, etiam æquè, aut minùs probabilis, negans legem, aut vim ipsius ad irritandum aliquem contractum humanum, aut alium quemvis effectum producendum, licet iudex poterit, quin & debet, definitam ferre sententiam juxta opinionem illam minùs probabilem. En igitur non modò probabile absolute, practicè, & verè, sed certum penitus esse debet in via Probabilistarum, iudicem posse licet, immò omninò teneri, in dubiis saltem juris, ferre sententiam secundum opinionem etiam minùs probabilem.

33. Patet ergo damnatam opinionem de facultate iudicis ad iudicandum, esse sequelam prorsus inevitabilem ex benigna sententia Recentiorum, etiam cum incremento absurditatis. Neque video, quid possint Probabilistæ ad nostrum hoc argumentum reponere, vel cum exiguo aliquo colore veritatis.

Terill. l. p.
de Regu.
mo. q. 20. n.
23.

ARTICULUS III.

*Ex reliquis principiis Probabilismi eadem sequela con-
vincitur.*

34. **Q**uia non omnes Probabilistæ subtilem, & arcanam benignæ suæ sententiæ compagem intimè penetrare novērunt, plures etiam nec curaverunt; erunt fortè, qui, ut se ab hoc nostro argumento expediant, abnegare simpliciter non vereantur novum illud principium à Terillo adinvenitum de insufficienti legis promulgatione, ex quo benignæ sententiæ falsitas adeò patenter à nobis demonstratur: Ideòque placet ulterius opinionem damnatam de iudicis licentia ad iudicandum, ex reliquis principiis Probabilissimi, maximè verò ex illo vulgatissimo, & quo nemo non utitur Probabilista, prorsus indeclinabilem esse sequelam, haud minùs evidenter demonstrare,

§. I.

Communia fundamenta Probabilismi, maximè verò illud vulgare, & à priori, quo cuncti utuntur Probabilistæ, articulum de iudice damnatum inevitabiliter inferunt.

35. **E**st autem fundamentum à priori, seu vulgare principium Probabilismi, illud, quod sæpiùs commemoravimus, *Quisquis utitur opinione probabili, prudenter operatur &c.* Quod equidem in sensu sæpè exposito tanti apud ipsos ponderis est, tantaque certitudine, & evidentia benignam sententiam demonstrat, ut quasi otiosum laborem reputent aliis rationibus illam suadere; & idè Recentioribus communiter usitatissimus stylus est, sententiam suam, velut commune dogma, prorsusque indisputabile proponere, uno principio isto leviter insinuato,

ac

ac velut, re confecta, transire, quasi qui veritatem per se noram, cuncti ique compertam docuissent. Rem incredibilem, sed tamen exploratam!

36. Quale re verà sit principium illud in sensu, quem intendunt Recentiores, toto decursu Operis manifestum jam fecimus, præsertim verò li. præced. per totam controversiam octavam, ubi fusè, & exactè illud examinavimus, & plusquam evidentem absurditatem, & falsitatem ejus evicimus. Hic, quàm legitime Auctores illi superiùs allegati deduxerint ex eo articulum damnatum de iudicis licentia ad judicandum juxtà opinionem, etiam minùs probabilem, quæ est assertio nostra proposita, breviter in hunc modum ostenditur.

37. Si verum est Recentiorum principium, prout ab ipsis accipitur, & exponitur ad benignam sententiam demonstrandam, iudex sententiam ferens juxtà opinionem, etiam minùs probabilem, rationabiliter, ac prudenter se gerit: igitur licitè, & honestè operatur: ergo, si verum est principium Recentiorum, iudex licitè judicat juxtà opinionem, etiam minùs probabilem: ergo prædicti Auctores rectè, ac legitime ratiocinati sunt, dum ex benigna sua sententia, & principio communi, ac vulgatissimo, quo illam, ut dicunt, à priori demonstrant, concluderunt articulum damnatum de iudice judicare potente juxtà opinionem, etiam minùs probabilem. Cætera patent sponte sua.

38. Antecedens videtur etiam certum, & quod probatione non egeat: nam Recentiores principium suum accipiunt & exponunt universaliter de quacunque opinione, etiam æquè, aut minùs probabili, siquidem verè probabilis sit, alioqui malè possent ex illo benignam sententiam concludere. Articulus autem damnatus, & Auctores illum docentes in hoc eodem sensu loquuti sunt; nemo enim asseruit aliquando licere

iudici judicare juxtà opinionem aliquam, quæ non esset verè probabilis. Atqui juxtà principium Recentiorum quisquis utitur opinione, etiam æquè, aut minùs probabili, dummodò verè probabilis sit, rationabiliter, & prudenter se gerit. Ergo & iudex ferens sententiam juxtà opinionem, etiam minùs probabilem.

39. Id ipsum pariter ex aliis argumentis, sive principiis Probabilissimi, legitime concludere licet, ut singula percurrenti constabit. Utique, si lex dubia hoc solo titulo obligare non potest: si in dubiis prævalet contra legem humanæ libertatis possessio: si incertitudo de sensu legis fundat prudentem, ac certam præsumptionem de intentione legislatoris nolentis quemquam ad legem obligare, *nam si voluisset, id expressisset*, ut fidenter arguit Terillus: si generalis lex obedientiæ obligans subditum ad parendum contra opinionem, etiam sibi probabiliorē, probat licitum usum cuiusvis opinionis, etiam minùs probabilis operanti. Si hæc, inquam, omnia, & reliqua argumenta demonstrant sententiam benignam, ut Probabilistæ contendunt, eadem efficaciâ concludunt prædictam opinionem damnatam de facultate iudicis ad ferendam sententiam juxtà opinionem, etiam minùs probabilem, nec jure potest consequens negari ab eo, qui Antecedens tueretur. Hoc non aliunde clariùs suaderi potest, quàm ex disparitatibus, ac solutionibus, quas Recentiores ipsi adhibere nituntur, quasque nos facillè refellemus, postquam vulgarem hanc solutionem superiùs insinuatam exploserimus.

§. II.

*Refellitur vulgaris Recentiorum
solutio de distinctione opinio-
nis practicæ, vel specula-
tivæ probabilis.*

40. **H**æc est communis illa solutio Probabilistis familiarissima, de qua nuper meminimus, & per quam generaliter sequelam hic objectam, & alias similes, quas objicimus, facile Recentiores contemnunt.

Nempè discursus noster variat, inquit, apertè suppositionem, ideòque nihil potest legitimè concludere; nam principium commune, & à priori Probabilistarum procedit unice de opinione non speculative tantummodò, sed practicè etiam probabili: nos verò in consequenti transitum facimus ad opinionem solum speculative probabilem.

41. Denique opinio illa minùs probabilis, v.g., de jure Petri ad majoratum, vel hæreditatem, non regulat actionem moralem iudicis ferentis sententiam, sed remotè duntaxat, & præsuppositivè se habet; neque enim affirmat licitum esse iudici adjudicare majoratum Petro, sed hoc spectat ad questionem reflexam ex opinione illa resultantem, in qua nulla probabilis opinio concedit similem licentiam iudici: unde is nulla prorsus opinione, quæ verè, & practicè probabilis sit (idest, affirmans honestatem actionis) dirigi potest ad judicandum juxta opinionem illam directam de jure Petri minùs probabilem. Ita passim Terillus, & Probabilistæ moderni, qui quasi magnum aliquid dixissent, vix non irrident argumentum nostrum, quod apertam, & pinguem hallucinationem appellant.

42. Sed enim verò vulgaris hæc solutio nihil re vera continet præter voces inanes, nihil, nisi claram, & futilem principii petitionem. In pri-

mis autem falsum est, prædictam opinionem de jure Petri ad majoratum, vel hæreditatem, purè speculative, & nullo modo practicam esse. Sanè Jurisprudentia, cujus objectum est, justum, vel injustum, non minùs est juxta omnes practica, quam Theologia moralis, cujus objectum est, licitum, vel illicitum; etenim, sicut hæc non purè speculatur veritatem objecti, sed dirigit morales actiones, ita etiam illa non sistit in contemplatione veritatis, sed dirigit præterea ad justam decisionem causarum, & regulat judicia publici fori. Igitur hæc assertio *hæreditas de jure non pertinet ad Titium, sed ad Cajum*, quæ procul omni dubio ad Jurisprudentiam spectat practica est; non minùs quàm ista spectas ad moralem Theologiam; *Petrus licitè potest contractum hunc, vel illum inire*, nec ullum est utriusque discrimen, nisi materiale duntaxat.

43. Nam quòd illa prior opinio iudicem immediatè non dirigat (ut hoc Recentioribus demus) ad licitè ferendam sententiam, non probat, eam non esse verè practicam, si dirigat absolute, ac simpliciter; nam neque posterior opinio in via Probabilistarum dirigit Petrum proximè, & immediatè, ad licitè ineundum contractum: & tamen verè practica est, quia dirigit simpliciter per modum regulæ, saltem objectivæ, ac remotæ, fundantis regulam formalem, ac proximam, per quam actio dirigitur immediatè.

44. Quod si dixerint Recentiores, priorem opinionem practicam quidem esse in sua speciali materia, sed non esse probabilem practicè in materia morali; de qua modò differimus, & in ordine ad conscientiam formandam, quia fundare non potest dictamen verè prudens, atque probabile, de absoluta honestate actionis, per quod proximè, & immediatè ipsa moralis actio dirigatur, ut illud fundat posterior opinio, quæ meritò proinde præ priori opinione cen-

cenfetur eſſe practicè probabilis probabilitate conſcientiæ, quam unice in præſenti conſideramus: ſi id, inquam, dixerint Recentiores, principium petent iterum, & nihil dicet.

45. Utique noſtrum argumentum contendit, & manifeſtè offendit (ut credimus, facilèque faciemus, ut pateat), priorem opinionem neceſſariò fundare dictamen probabilis, ac prudens, quin & certum ſimpliciter, de abſoluta honeſtate actionis, ſi illud fundet poſterior opinio, ut Probabiliſtæ contendunt. Reponunt verò nobis, diſcrimen eſſe apertum, adeòque conſequentiam nullam; quia poſterior opinio præ priori eſt practicè probabilis, ideſt, fundans dictamen illud, quod prior fundare non poteſt. En ſolutionem ſolidam, & facilem diſparitatem, in qua Probabiliſtæ communiter quieſcunt, & per quam noſtrum argumentum irrident. Sed quid magis ridendum, ac contemnendum, quam contemptus, & riſus, ſolventium argumentum ſibi oppoſitum per meram petitionem principii?

46. Itaque nobis certiffimum eſt, certumque ſemper fuit, ſicut nunc eſt Recentioribus certum, opinionem directam minùs probabilem de jure Titii ad hæreditatem, neque eſſe verè, ac practicè probabilem, neque fundare poſſe dictamen ullum, quod verè probabile ſit, de abſoluta honeſtate actionis judicis ferentis ſententiam in ea cauſa pro Titio contra Cajum: immò ſententiam iſtam fore turpiſſimam, & contra omnem rectam rationem, indubitabiliter credimus.

47. Cæterùm hinc deducimus argumentum planè convincens contra Probabiliſmum Recentiorum. Nam, ſi cui liceat agere ex opinione aliqua directè ſibi minùs probabili, & ſuæ libertati favente contra opinionem probabilioſiorem ſtanti pro lege divina; quia, qui ſic agit, ſequitur dictamen prudens de honeſtate intrinſeca actionis, quam ho-

neſtatem debet ſeriò, ac diligenter inquirere: cur judici non liceat ferre ſententiam juxta opinionem illam de jure Titii, quam agnoſcit minùs probabilem, cùm ſequatur dictamen æquè prudens de jure ad majoratum, exempli gratia, quod ex munere ſuo tenetur quætere, & per ſententiam publicam declarare? Ecce argumentum noſtrum irrefragabile, cui nihil hætenùs Recentiores opponunt præter ſimplicem ſuam, & nudam conſuſionem, quam oppugnamus.

48. Donec igitur nobis rationes ſpeciales oſtenderint, ob quas opinio minùs probabilis in materia Jurisprudentiæ fundare nequeat dictamen prudens de abſoluta honeſtate actionis judicis ferentis ſententiam; quemadmodum opinio minùs probabilis de intrinſeca honeſtate contractus fundat in principiis ipſorum dictamen prudens certum, & evidens de abſoluta contractus honeſtate: planè argumentum noſtrum nec ſolvent, nec attingent, ſed ipſius ſuccumbent difficultati.

Hoc tandem Terillus, Caramuel, & alii Recentiores agnoverunt, & ideò multas proferunt diſcriminis rationes, quas ſigillatim examinare, & nullas eſſe oſtendere, noſtrum eſt. Eas verò potiſſimum proferemus, ex Terillo, à quo poſteri Probabiliſtæ, qui controverſiam iſtam non leviter tractarunt, didicerunt, ac pænè tranſcripſerunt; niſi quod Terilli ſubtilitas, quam plures aſſecuti non ſunt, miſerè illis impoſuit, & illuſit.

ARTICULUS IV.

Rationes ſpeciales, quas Recentiores proferunt contra opinionem de Judice damnatam, nullæ ſunt in principiis ipſorum, nec minùs urgent benignam ſententiam.

49. **A**nte omnia de cunctis Lectorem generaliter monitum volumus, eas adeò abſolutè ab-

S s ip-